

SZENTES és VIDÉKE

POLITIKAI LAP

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési ár:

Hogyan? 1 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Verkesztőség és kiadóhivatal:

Görög-udvar,
ház a kórházok emelkedő

Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket:

a kiadóhivatal

mérsékelt áron számít föl.

A költségvetés és a közigazgatás.

Ha a 1909 évi országos költségvetési expozé alaposan áttanulmányozzuk, meglepetéssel vesszük észre, hogy a belügyi minisztérium által az általános közigazgatás javítására fölvetett összegek milyen mestéri módon vannak abban, hogy úgy mondjuk — sziate észrevétel nélkül ottintetve.

Ott vannak például a közegészségügyi kiadások, melyek 6.483.000 koronára mennek, de amelyeket a pénzügyminiszter nem a belügyi tárczánál említett föl, hanem mindjárt beszédje elején, a bevezetésben. És ennek az összegnek a nagyobbik tétele, vagyis 3.400.000 korona a közegészség orvosok fizetését javítja. Dr. Bo d n á r Sándor szolnokmegyei tb. főorvos időről-időre közzétett hírlapi cikkeiben leplezetlenül feltárta a multak búnei által teremtett tarthatatlan helyzetet, a körörszervi nyomorúságot, diplomás embereknek cselédi bérért teljesített szolgáltatást, a társadalom és a törvényhozás ijeszítő közömbösségét és azokat a veszedelmeket, amelyek az egészségügynek elhanyagolásából kifolyólag egész népes vidékeket tenyegtetnek.

Mindezeket a bajokat most egy csapásra segít a belügyi minisztérium.

Az összeg másik fele em ini fogja a közegészségügyi kiadásokat, a hét éven felüli gyermekek gondozására fordított kiadásokat és a betegápolási alap kiadásait, amely utóbbi célra egymagában 2.111.000 korona van fölvéve. A miniszterelnök e kiadásokról úgy nyilatkozott, hogy a kereseti viszonyok javításán kívül a közegészségügynek nagyobb gondozása és ápolása az egyedüli eszköz, amelylyel a népességi mozgalomra hatni lehet, mert a gyermekhalandóság megakadályozása következik belőle. Hozzátehetjük, hogy a nemzet megerősödésének, a magyarság arányszámának emelkedésére ez a legbiztosabb eszköz, mert a magyar faj propagatív ereje a többi népfajokat tetemesen fölülmulja. A születések számának megfigyeléséből az első legszembetűnőbb tanulságképpen az a megismerés jelentkezik, hogy a 9—10 milliónyi magyarságnak évenként annyi gyermeke születik, amennyi a magyar birodalom összes 19 milliónyi lakosságának elegendő lenne, csakhogy amily sűrű a

születések száma, éppen olyan sűrű az 5 éven aluliak elhalálása is és ez éppen a legmagyarabb vidékekre esik. Aki a pusztulásnak ezt a folyamatát meg tudja állítani, hatalmasabb teszi a magyar fajt, mint az összes többi intézkedésekkel tehető. Ezt a termelési többletet nem kell tudniillik drága pénzen magyar szóra fogni, ez magától fog beszélni magyarul és a magyar szó zengésével egy-két évtized alatt képes lesz elárastani a magyar hazát.

A városok lakosságát érdeklik, mint legvitalisabb érdekeiknek előmozdítása azoka a kijelentések, melyeket a pénzügyminiszter a szénkérdés ügyében tett. Uj szénbányákat 5 és fél millió koronára erejéig vásárolt a kormány és oly intézkedéseket tett, hogy a legközelebbi négy év alatt 20 millió métermázsza kössenett bányászának ki igen jutányos árban. Olyan széninség tehát, aminő harmadéve fenyegette a főváros és több vidéki város lakosságát, többé nem fog előfordulhatni Magyarországon.

A városok élélmésésének javítására a kormány meg akarja valósítani azt a sokszor hangostatott expedienst, hogy a termelőket és a fogyasztókat egymással közelebbi kapcsolatba hozza. Amely egyszerű est elgondolni és leírni, éppen oly nehéz életbeléptetni, mert a két tényező közé furakodik az élélmés, mozékony közvetítő kereskedő, aki szintén élni akar és ameddig nem jár tiltott úton, foglalkozása körében nem is szabad öt háborgatni, bárha keresete aránytalanul nagyobbra nő, mint a termelőé, és így nyilvánvalóan kártevő existenciát folytat. Csak oly intézkedésekkel lehet ellene föllépni, amelyek működését s a piacokon való megjelenését fölőlegessé teszik. Ezek az intézkedések azonban a legtöbb városban a placi viszonyok rendezését teszik szükségessé, és ez mind hosszas tárgyalásokat igényel.

Ami a megyék javadalmazását illeti, ezt a tételt a belügyi miniszter 1.246.000 koronával emelte. A közegészség közigazgatása kap külön 462.000 koronát, amely összegből 80.000 korona esik 80 uj segédjegyzői állás fizetésére.

Ezek az uj segédjegyzői állások, bár csak egy oseppt jelentenek a tengerben, de azért örülni kell nekik, mert szerveztük azt mutatja, hogy a belügyi miniszter nem zárkózik el a jegyzők túlterheléséből származó bajok

felismerése elől, és ahol legégetőbb a szükség, ott nem késik a segítséssel. Remélhető, hogy ez csak a kezdet és akkor teljes megnyugvással nézhetnek jegyzőink a jövő elé, mert ha ezután évenként 80 újabb és újabb segédjegyzői állás létesül, pár év múlva a munkaerő-hiány csakugyan fedezve lesz, ami mellett még mindig ninesen kizárva, hogy az új állások szervezése később gyorsabb egymásutánban fog következni.

Az is fontos közigazgatási érdek, hogy a csendőrség kiadásait egy millió koronán felüli összeggel emelték. Mig visszont a főváros közönségére bizonyára nagy megnyugvással fog szolgálni az adóemlések mai napjaiban, hogy jövő évben már a fővárosi államrendőrség egész kiadását az állampénztár viseli, a kiadások felével, vagyis 747.000 koronával tehát az eddigi városi terhek apadni fognak.

A vidéki városokról sem feledkezett meg azonban a belügyi miniszter. Evi 2 millió korona dotációt állított be a költségvetésbe, mint hozzájárulást a városok közigazgatási költségeihez. Ez az összeg azonban ma még nem a belügyi tárcát terheli, hanem ismét egyike a réjtett javadalmazásoknak, melyet csak a pénzügyi tárcza fogyasztási adó tételeinél fedezhetünk föl. Mert a városok dotációjá ezekből az adókból fog kitelni. Jövőre valószínűleg már a belügyi tárcában találkozzunk e 2 millióval, sőt ennél jóval nagyobb összeggel, mert ez még nincs megállapítva és csak úgy találomra állítottik be.

Hogy e címen mekkora összegre lesz tényleg szükség a jövő években, erről legközelebb tanácskoras indul meg a belügyi minisztériumban. A városok országos értekezletén, mely október hó 20-án ül össze, valószínűleg szintén ez lesz a fő tárgy.

A mult hetekben erről a dologról írván, azt az eszmét vetettük föl, hogy európai színvonalra csak úgy emelhetjük Magyarországot, ha városait hozzásegítjük mindazokhoz a kultúrberendezésekhez, amelyek híján a külföld előtt szegyenkeznünk illenek, ha abban a téves hitben nem élünk, hogy a külföld ezt úgy se tudja. Holott épp az ellenkező az igaz, mert belső ellenségeink igen jól informáltak a külsőket, és Magyarországról az a hír van elterjedve, hogy a fővárosa egy fényes, de hazug kirakat, mely csak a belső szegénység és elmaradottság leplezésére szolgál. Nagy

történelmi hínevet szerez magának az az államférfi, aki ezt a híresztelést megfosztja mai alapjától, aki vidéki városainkat egy nagy kölcson útján európai színvonalra emelni segíti. Kell ahhoz mindenesetre vagy 200 ezer millió koronás kölcson, aminek a kamatterhe évi kilenc millió korona. Ennek felét talán elbírnák az érdekelt városok, másik, felét ellenben viselje az ország, vagyis évenként négy és fél millióval járuljunk hozzá mindannyian városaink csatornázásához, közvezetéséhez, vízvezetékéhez, kórházaihoz, közvilágításához, belforgalmi eszközeihez stb. stb.

A ma már felvett két millió korona majdnem felét teszi ki a szükséges összegnek, és a kormány kijelentette, hogy többet is kész áldozni. Nos, most már csak a városok mulik, hogy a maguk áldozatkészségének fölajánlásával, szükségleteik számszerű megállapításával, a kölcson terheiben való részesedés formászerű megállapításával a belügyi kormányval a segítségnek ezt a módját megkedveltesse.

A régi gárda. Tiszta a István gróf levelet írt. A levél tartalmáról mindenki elismeri, hogy példátlan a mi politikai életünkben. Tiszta a gróf támogatja az Andrássy Gyula gróf választási reformjavaslatát, holott a mi fölfogásunk szerint az volna csupán természetes, ha Tiszta tamadná ezt a javaslatot és nem avatkozna a dologba.

Mert hat úgy latszik, a királynak nem kedves az, hogy Tiszta a pluralis szavazatokat nyilvánosan helyesli s a Tiszta a levele arra sem alkalmas, hogy népszerűséget szerezzen a levélírójának.

Egy államférfi, aki olyan mond, vagy tesz, mely sem föléje, sem lefelé nem kedves, kétségtelenül különös gondolkodású lehet és fura, hogy megelégszik azzal, hogy amit mondott, az benő meggyőződése szerint, a nemzetnek valik javára.

Ezzel szemben pedig a közhangulat megnyilatkozása rendkívül érdekös. Senki sem képes megtagadni a Tiszta a gróf megnyilatkozásának nemes önzetenségét, — mégis a legelőkelőbb sajtóorgánunkban is végig marják az egykori kormányelőköt, — agyafurkó körmondsággal igyekeznek megmérgezni a toll hegyét, hogy szúrjon, csipjen, habár az elismerés dicsőségét kell is leírnia.

A közhangulatnak így módon való megnyilatkozása azt a benyomást kelti, mintha azok az előkei orgánunkok félénék Tiszta a gróf avagy attól az eshetőségtől, hogy az átmeneti kormány ezen nem várt önzetlen támogatásra azzal találna válaszolni, hogy Tiszta a István grófnak bizonyos befolyást enged az ügyek menetére. Ezt a benyomást kelti a közhangulatnak ez a megnyilatkozása, pedig bizonyos, hogy a sajtóvéleményeknek nem ez a célja.

Másrésztől ellenben vitatnak magával Tiszta a István gróffal is a »A z U j s a g« egyenesen kijelenti, hogy ő sem a többes szavazatok mellett, sem azok ellen nem érvelt, hanem azt akarta csupán demonstrálni, hogy: ha valaki nem híve, vagy éppen elvi ellensége az általános, titkos választási jognak, akkor ne vállalkozzék ezen jog törvénybe iktatására; ha pedig erre vállalkozott, ne

igyekezzék a pluralitás által gyöngíteni az általános, titkos választási jog princípiumait

Mindkét oldalon az a hiba, hogy nem a nemzet érdeke foglalkoztatja az elméket, hanem a Tiszta a István gróf személye. Megint személyi és hatalmi kérdések zaklatják a kedélyeket, holott Tiszta a gróf Londonba utazott és nem akar sem befojyast, sem hatalmat, azt akarja csupán, hogy aki még ma is az ő politikai hívének vallja magát, az vele együtt az Andrássy Gyula gróf javaslatát támogassa.

Mert az a furcsa helyzet keletkezett, hogy a Tiszta a István gróf hívei nincsenek bent a parlamentben képviselve, ellenben kint a választókerületekben igen sokan vannak és voltaképen ezek a hívek képviselik a magyar nemzeti intelligenciát. Viszont bent a parlamentben képviselve van az alkotmánypart, — ennek a pártnak pedig, mely még nem is szervekedhetett — kint a választókerületekben nincsenek hívei.

Mi történt ennél fogva a Tiszta a levele folytán? Az történt, hogy a szervezeten alkotmánypart egy igen erős tamszékot kapott a nemzet közvéleményéből ebben az egy kérdésben, mely egyébként minden politikai fejleményeknek a legelső indítéka. Még nincs eldöntve, vajjon ezzel a tamszékkel győzelemre jut-e az Andrássy-léle javaslat; de az már bizonyos, hogy e nélkül igen nehéz lett volna a javaslat sorsa.

Fönt és lent egyformán erős súlya van a Tiszta a gróf levelének és föltétlenül előmozdítja a politikai bonyodalmak kibontakozását.

Igazán nem szükséges e pillanatban arról gondolkozni, hogy mi történt a közelmúltban. Kar a kritika élével boncolgatni, hogy ki mire vállalkozott és miért? A kész helyzet nem tűri meg a visszapihlantásokat, a kész helyzettel kell számolni minden gyakorlati politikusnak.

Ezzel a magyarság uralmát az Andrássy Gyula gróf javaslatának győzelemével lehet megmenteni. Punctum. A Tiszta a István gróf csak ezt látja, Tiszta a maga is csak ezt akarja látni s a régi gárda nem törődik ma sem azzal, hogy a feléje hűződő elismerés hangja érdes, durva, vagy hízogó, ha rug, — a régi gárda megy a maga útján és tejesíti hazafias kötelességét.

Az új ipartörvény.

A szegedi hereskedelmi és iparkamara kerületi értekezlete a múlt héten behatón tárgyalta az új ipartörvénytervezetet, mely alkalommal a kerület hereskedelmi és ipari érdekeltjei körében kialakult egyértelmű vélemény rövid kivonata a következők:

A tervezet rendkívül nagy terjedelmű, olyannyira, hogy kezelése ebben az alkalomban nagyon nehézkes lenne annál is inkább, mert megállapítás sok helyütt kevésbé szabatos és elcsúszandó is.

Az egyébként nagyszabású és kiváló gondtal készített munkának különösen a sorosan volt ipari rendelkezéstről és az iparkutatásról szóló része tekinthető sikerültnek. Ezek a közeljövőben megvalósíthatók is volnának az érdekeltje által kívánt igazán ügyelmet érdemi javításokkal, a több rész azonban, nevezetesen a munkasvédelemről, a munkaszelvényekről s békítéstről szóló részek anyai kiforratlanság és kipróbálatlan új gondolatot és eszmét tartalmaznak, hogy iparunk vezélyentetése nélkül ezek életbeültetésére előszörre gondolni sem lehet.

Kivonatának mondta ki ezért a kerü-

leti értekezlet, hogy a reform ne egy törvény keretében oldassék meg, hanem egyelőre sürgősen az ipari rendelkezést és az iparkutatás reformátussák és ennek keretében a munkásoknak a munkaviszony szabályosával elérni kívánt védelemtiszten azon korlátozást terjesztessék ki, melyet kikaparnk teherviselési képessége elbir és amely a létező szokásoknak, mint a békés együttműködés alapjainak gyökeres és indokolatlan fölforogtatásával nem jár. A további reformok azután a munkasvédelemről szóló főképp a gyáripárt érdekli 1898: XVIII. törvényclkk kibővítésével volna kellő megfontolás és a viszonyoknak beható mérlegelése után keresztulvihető. Evégből természetesen a tervezet ez utóbb említett részének tárgyalása előzandó lenne.

Az ipari rendelkezés körében a képesítéshez kötött iparkutatók számára a munkakönyveknek és igazolványoknak megfelelő előképzettség nélkül való kiadásának feltételei, módosítandók volnának a tervezet azon intézkedéssel, melyek a megrendelés-gyűjtés, hazazas és vándoripar ügye körül, nemkülönben a végeladók tartása terén még az eddigléte nagyobb szolgálatot kívannak biztosítani. Quvéntüli kiküszöbölendő az a terv is, mely a börtönben szerzett hányagos gyakorlatot az önálló iparűzés jogforrásul kívánja tenni.

A hereskedelmi bizonyoságaiban megfelelő iskolai képzettség, esetleg az inasvizsga legyen a képesítés minimuma. A tanoncok iskolai oktatásánál heti nyolc óral tsndőből egy órai kötelező vallásitanias rendszeresítésű és a tanoncvizsgáló-birotszág tagjai csupán munkaadók legyenek.

A munkaviszonyok rendése és csupán meghozhatni kívánt klesnyes gyámködést kiküszöbölve, röviddeben, világosabban és szabatosabban állapítassanak meg a követendő jogelvek, melyek a létező szokásokhoz simuljanak és oktatlanul ne zúdítsák a surlódási alkalmak tömeget az ipari életre. A tanoncok, fiatal munkások, női munkások és feindőt alkalmazottak munkaidéje a lehetőleg összhangba hozassék, nehogy e miatt képtelen helyzet alijon elő a munkarend megállapításánál, mely a természetét a nemzetközi versenyviszonyok kellő oktatlanul hátráltassa.

A fontosabb teendőkkel megbízott ipari és hereskedelmi alkalmazottak, valamint a magántisztviselők szolgálati viszonya külön törvényben, öszintébb jóakarattal és a viszonyok kellő figyelembévetésével szabályozassék olyképp, hogy a gyári munkások védelmére szant intézkedések általánosítása ó tóren zavart ne okozzon, az alkalmazottak részére biztosítani kívánt jogok reálisak és a gyakorlati elittel szemelők legyenek, nem pedig amint tervezetik, hogy a lehetőscégnél tulmenő kedvezmények az egynapos szolgálati mulasztásba drákolni szigorral való beiekapzkodás útján megsemmisülhetnek.

Az ipari szervezetek autonómiaja legyen igaz és őszinte, homályos korlátozások és a hatóság beavatkozás egész tömege ne hátráltassa. Azon esetekben, midőn kihágások fölött önkormányzati szervek (testületek) itélnék, a fokozatos föllebvezés elbírássa a kamaraik, illetőleg a miniszterium kebelében szervezendő ítélőtanács jogkörébe utaltassék.

A kollektiv munkaszereződések érvényenckörösökös protestálása helyett az egész tervezet on annak a gondolatnak az érvényesítésére vonuljon végig, hogy ezek csak a szerződésben tényleg szereplő feleket kötelezik.

A munkaközvetítés kösségi, illetőleg állami földat legyen, melyet felös köztisztviselő intéz anélkül, hogy fölötte paritásos öszállítással választmány gyámködjék.

A munkabeszüntetések és kizárások esetén követendő békítései eljárás szabályai egyszerűsítést kívannak, valamint azok az intézkedések is, melyek a tervezet szerint 10—12-féle iparhatóság, bíróság, választmány és egyéb szervekhez kívánják utalni az előírtó ipari adminisztrációs, békítéti, kihágási és egyéb ügyeket.

Ujdonságok.

Bontes, 1908. október 1.

— **Városi közgyűlés.** Szentes város képviselőtestülete f. hó 5-én, hétfőn délelőtt 9 órakor, a túli kurcai tanácskozó teremben rendes közgyűlést tart, melynek tárgyszorozatára a következő általánosabb érdekű ügyek vannak kiűzve: A kereskedelmi miniszter rendelete a fogadó-vendéglői szabályrendelet jóváhagyásáról. — Ugyanannak rendelete a bökényi komp vámszedési jogának engedélyezéséről. — A rendezett tanácsú városok polgármesterei országos egyesületének kérelme az iránt, hogy Szentes város is lépjen be az egyesületbe. — Tanácsai előterjesztés a tyúkpiactér rendezése dolgában. — Horváth Jenő kérelme alsóréti földjének házhelyekként leendő kiosztathatása tárgyában. — A rendőrkapitányság előterjesztése a vásártéren létesítendő rendőri őrszoba tárgyában. — A földművelésügyi miniszter leirata, a fedeztetési állomási mérleak részére kiszolgáltatott takarmánycmők árának megtérítése tárgyában hozza felterjesztett kérelme.

— **A király és a választójogi reformtervezet.** Jól informált forrásból halljuk, hogy amikor Andrássy Gyula gróf belügyminiszter legutóbbi audienciáján az uralkodóval megismertette a választójogi reformjavaslatot, a király azt igen kelletlenül fogadta és állítólag gúnyosan így szólt: — Schön ist es grade nicht. Ich finde dieses gleiche und geheime Wahrecht ein bisschen zu wenig glücklich und zu den ich geheime. Jedenfalls probieren Sie es zu lancieren. Das letzte Wort habe ich aber noch nicht ausgesprochen. (Magyarul: Szépnek éppen nem mondható. Ez t az egyenlő és titkos választói jogot valamelyest kevésbé találom egyenlőnek és kevésbé titkosnak. Mindenesetre kísérletez meg az elfogadtatással. De az utolsó szót még nem mondtam ki.) A belügyminiszter egyelőre ennyivel is meg volt elégedve, végleges tervezetét azonban mind maig nem mutatta be a királynak és így az előzetes szentesítés meg sem lehet. Most tehát minden azon fordul meg, hajlandó-e az uralkodó az összes függő katonai kérdések kedvező elintézése fejében szankcionálni a reformot. A kormány az aleo, érted, a parlament és az ország elintézésétől nem fél, csak a koronától. Andrássy ugyanis ismétellen kijelentette, hogy javaslatával all vagy lukik. A helyzetet most még a trónörökös is komplikálja. Ferenc Ferdinándot ma várják Budapestre és neki lesz szava a belügyminiszteri előterjesztéséhez. Már pedig nagyon könnyen lehet, hogy ő, aki az általános és egyenlő szavati jog híve, a javaslat ellen fordul. A trónvámánya ugyanis jövőben konszolidált viszonyokat akar s nagyon szeretné megtörve látni a magyar oligarchiát, amely apró lazongásaival már annyi kellemetlenséget szerzett a dinasztának.

— **A járásbírósg új hajléka.** A szegedi kir. törvényszék elnöke: H a m z a Géza a napokban, igazságügyminiszteri megbízás folytán, Szentesen időzött, hogy It M á t é f f y Ferenc dr. polgármesterrel a szentesi járásbírósgnak emelendő új hajlék építési módjaita kérdésekben tárgyaljon. A kilendő pont a város képviselőtestületének az ügyben hozott az a legutolsó közgyűlési határozata volt, hogy a város készségesen felépít a

Jársrásbírósgnak a kor igényei által követelt méretű és berendezési helyiségeket az esetre, ha viszont az állam az emelendő új járásbírósg épületeknek olyan évi bérösszeg-fizetést biztosítja, amolyval az építébe befektetendő kölcsöntök annuitását a város is adozhatja. A történt megállapodásokról, melyek szerint Szentes a már korábban felajánlott 200000 db. téglával és a szükségelt homokmennyiséggel járulhatna hozzá az új járásbírósg épületének költségéhez s a mai esér-fészek helyén egy, az igazságügyi kormány által adott terv szerint, kölcsönmivellettel felépítend az új járásbírósgot a ezen új épületek 50 éven át való jókarbantartására kötelezné magát, az állam; illetve az igazságügyi kormány pedig viszont kötelezettséget vállalna az új járásbírósg épület után olyan összegű évi hasonbért fizetni 50 éven át a városnak, amely az építési kölcsön annuitását teljesen fedezze, — míg az 50 év elteltével az épület az állam tulajdonába menne át, — ezekről az megállapodásokról jegyzőkönyvet vettek fel s ez alapon teszi meg egyfelől a törvényszéki elnök az igazságügyi kormányval, másfelől M á t é f f y Ferenc dr. polgármester a városi közgyűlésen, az új járásbírósg hajlék építésének meelőbbi megkezdése érdekében, a szükséges előterjesztéseket.

— **Gyermektragedia Kistóteleken.** S i a k Ferenc kisteleki lakos 13 éves fia mult vasárnap délután összebessélt három pajtásával, hogy kimennek a tanyák közé — szórakozni, játszani. Előre megbeszélték, hogy sok egyéb játék között robbantani is fognak. Ugy csináltak azt, hogy a Siak fia elővette zsebéből a gyufát, meggyújtott vele egy nagy darab rongyot, egy lóporral telt üvegbe kivette a dugót és szép lassan kezdte belőle szórni a lóport az égő rongyra. Még körül se ülték jóformán a gyermekek a robbantás di játékot, mikor egyszerre rettenetes dördülés folytán valamennyien hanyattvódottak. Mint hogy 10 percig feküdtek így eszméletlenül s amikor magukhoz kzedtek térni, megdöbbenve látták, hogy S i a k Feri még mindig eszméletlenül, véresen vonaglik a földön. A lóporosüveg szétrobant a kezében, az üvegszilánkok összevagdostak arcát, kibőrték bal szemét s egybéként is súlyos égési sebeket szenvedett, úgy hogy gyógykezelés végett a szegedi kórházba kellett be szállítani.

— **Csongrád és Falk Miksa.** Csongrád közeg képviselőtestületének legutóbbi közgyűlésén napirend előtt K o v a c s Elemér előadó jegyző bejelentette, hogy Falk Miksa, Csongrádnak volt országgyűlési képviselője, aki Csongrád közéletében annak idején feledhetetlen érdemeket szerzett s aki nevét a csongrádi szegény iskolagyermeknek felruhazása céljaira tett nemes alapítványával örökre emlékeztessé tette, küzdelmes életének 80-ik évében elhunyt. A képviselőtestület erre egyhangúlag a következő határozatot hozta: »Csongrád közeg képviselőtestülete a város közönsége nevében megilletődve veszi tudomásul városunk kiemelkedő volt vezéralakjának, Falk Miksa volt országgyűlési képviselőnek gyászos elhunytát, aki nemes kulturális alapítványal örökítette meg nevét Csongrád közegben s akinek a közélet számos ágában, a magyar hírlapirodalomban s Magyarorszáig politikai élete terén évek hosszú során át kifejtett hervedhatatlan érdemeit a képviselőtestület a legteljesebb östimeréssel méltanyolva s elvezteté igaz honfiai fejdalommal sajnálja. — E határozatról jegyzőkönyvi kivonatban értesítették az elhunyt fia, F a l k Ernő dr. belügyminiszteri titkár.

— **Értekezlet a munkásbiztosító törvényről.** Az építő iparosok országos szövetségének kezdeményezésére az építő iparosok szentesi szervezete néhány hét előtt értekezletre hívta össze a helybeli iparosokat és kereskedőket a munkás-segítő és balesetbiztosító törvény sérelmes rendelkezéseinek megváltoztatására irányuló országos mozgalomhoz való csatlakozás érdekében. A kérdéses értekezleten összegyűlt iparosok azt határozták akkor el, hogy az iparosoknak és kereskedőknek az ügyben tartandó újabb együttes nagyértekezletnek összehívására az ipartestületi és a kereskedő-egyleti elnököket kérelmek fel, akik aztán a felkérésnek engedve, bár som az építőiparosok országos szövetsége vagy szentesi saakszervezete, som az előző értekezlet arra nézve tájékoztatást nem nyújtott nekik, — mikben tartják rossznak és mikben, mily irányban megváltoztatandónak a szóban levő törvényt, mely ellen országos mozgalmat akarnak indítani, — augusztus 29-én délelőtt 9 órakor, az ipartestületi ház nagyterembe össze is hívták az iparosok és kereskedők együttes nagyértekezletét, melyen mintegy ötvenen vettek részt. A megjelenteket R a c z Zsigmond ipartestületi elnök udvözölte s megjelölve az értekezlet összehívásának célját, miután a meghívó felosztása dacára, hogy esetleges indítványokat előre is írásosan nyuljanak be, semmiéle indítvány be nem érkezett, felhívta a megjelenteket, hogy esetleges indítványukat előszóval adják elő. Az értekezlet ezután beható eszmecsere után, B á n f a l v i Lajos kereskedő egyleti elnök kellően megokolt beszéde alapján, az általa előterjesztett azt a határozati javaslatot fogadta el egyhangúlag, mely szerint az értekezlet sérelmesnek tartja a munkás-biztosítási törvénynek a központi szerv létesítésére és fontartására vonatkozó rendelkezését, melyek egyfelől fölében terhelik a jövedelmet, elvonják annak egy részét eredeti rendeltetésétől és gyamságba hajtják, gázba kötik a kerüllet pénzárak önrendelkezési jogát; elkülönítendők tartja az értekezlet a beteg munkás gyógyítási költségét az apólis és baleset-biztosítás költségétől és az elől nevezett költségét az országos betegápolási pótadó jövedelméből fődözendők s végül kívánja, hogy a kerüllet pénzárak kezelési költségét az állam fődözze, hogy így a munkaadók és munkások járuléai egéskütkön azt a humanus és szociális célt szolgálhassak, melyet szolgálniuk kell. Ez érdekében országos mozgalom indítására felhívják a kamarákat, ipartestületeket, keresek. egyleteket és munkás szakszervezeteket.

— **A horgosi papucsvásár.** S a l z e r Adolf horgosi csendőroravezetőnek feltunt, hogy sokotian nagy mennyiségű papucs kerül silandón eladásra a horgosi piacon. Erdéklődni kezdett a jelenség iránt és nyomozása H e v e s i M a t y a s, meg C s ö r e P a l horgosi tanyal lakosokhoz vezetett. Utóbbi helyen csak az asszonyt találta aki azt mondta, hogy a sok papucsot, cipőt Szegeden, a szilvasáron vásárolta össze az ura. Hevosiéknél otthon volt a gazda is és a faggatózásra, mikor nála a sok papucsot, cipőt megtalálták, elmondta, hogy Bajtai Antal horgosi gazda küldött hozzájuk egy ismeretlen szegedi embert, akinek fuvarra volt szüksége. A fuvar abból állt, hogy éjnek idején bekocsiztak C s ö r e P a l l a l Szegedre, ott egy úres háztelek előtt megálltak, a papucsokkal, cipőkkel teli zsakokat felraktak a kocskira és kiszállították Horgosra. Az ismeretlen szegedi, aki az ottani cipő celma és papucstermelő szövetkezet raktarát rabolta ki rövid időközben kétszer is, — három napig tartózkodott Horgoson, a cipőkötő, papucskötő

ból kivette és eladta a részét, aztán eltűnt. A megmaradt árúk, fűvérdíjban szakadtak aztán az ő nyakukba, de mert értékesítésük nem ment simán, hát társakat kellett szerezni az elárulitáshoz. Így keveredett vagy 13 horgosi lakos az orgazdaság jubbá. A két tettes társat, **M e v e l i** Máttyást, meg **C s ő r e** Palt a osendörök letartóztatták és bekliserék a sazeadi ügyészség fogházába s 13 horgosi magyar ellen is megtették, orgazdaság miatt, a fejjelentést.

— Nem lesznek „ösválasztók.“ Most már kétségtelen dolog, hogy a **N é p s z a v a** közlése a még mindig készülöben lévő választói reform munkálatainak egyik köbveeső stadiumát ismertette. Annnyival is inkább biztos es, mert, mint föltétlenül biztos helyről tudjuk — a választói reform javaslata még mindig nem kész. Annyi azonban bizonyos, hogy a választást a pluralitása alapjára akarják helyezni s **K o s s u t h** Ferenc is ennek az iránynak akarta megnyerni a függetlenség párt alelnökét. Viszont közhölhetjük hogy a közevetett választások kérdése már túlhaladott dolog. A nyár elején jött szóba, de gróf **A n d r á s s y** Gyula rövid megoldás után elejtette. Nem is került meggelö az ösválasztók terve sem a nyilvánosságra, hogy ha a szocialdemokrata újság meg nem szerzi a statisztikai hivatal irásait. Ösválasztók semmiesetre sem lesznek; helyettük az eddigi szavazati joggal bíró polgárok közül azoknak, akik az új javaslatat folytan kimaradnának a választók közül, tartja fönn a kormány a szavazati jogát.

— **Végzetes távedés.** **F e u e r e r** Armin helyből karpitos a mult kedden egy urihaznál dolgozott. Munka közben kérdezte tőle a munkaadó, szereti-e a mustot a igonló választásra utasította a cselédet, hogy kínálja meg a karpitost egy jó itai muental. A cseléd azonban eltevéztette az üveget és a szósavas üvegből töltött teit egy poharát, azazl kínálva a karpitost. **F e u e r e r** Armin nagyot hörpintett a gyilkos, maró folyadékából, mely torkát és gyomrát súlyosan összegejtette. Súlyos sérüléssel kocsin vitték lakására, hol az első orvosi segélyben **P o l l á k** Sándor dr. résziesítette. Allapota súlyos, de — úgy halljuk — nem életveszélyes.

A makacs meghűlést
és köhögést gyorsan enyhíti a **SCOTT-féle Emulsió.**

A SCOTT-féle Emulsió

annyira kellemes ízű, hogy azok, akik nem bírják el a közhözneség csakamájolaj ízt, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulsió-val.

Azonkívül a **SCOTT-féle Emulsió** sokkal jobb hatású az egész **SCOTT-féle** ségre. 6

Egy eredeti üveg ára 1 K. 10 Mlár.

Kapható a gyógyszerkereskedésekben.

Szentes város polgármesterétől.

Figyelmeztetés.

Figyelmeztetem a városi és tanyai lakosságot, hogy akik akár helyből, akár vidékről bort — mustot — vásárolnak, ezt a városi fogyasztás adóhivatainál (Petőfi-útca) azonnal be-

jelentsek, mert a hatóság szigorú ellenőrzést gyakorol, az eltitkolást a fogyasztási adó nyolcszoros összegéig terjedő bíráddal fogja büntetni.

Szentesen. 1908. évi szept. hó 21.

Dr. Mátéffy Ferenc,

3-1 polgármester.

S z i n h á z.

Szombaton este a szintársulat énekes személyzetét láttuk a **B á l l i k** királyné című felvonásos új angol operettben, mely voltaképpen semmi egyéb, miut a **H a m u p i p ő k e** közhísmert bájos gyermekmesének angolson föltalalt bővített és higitott kiadása, banális muzsika kíséretében. Ez persze nem a szintársulat énekesnőinek és énekesinek a hibája, akiknek legtöbbje különben, mint **F. Szalontai Ferike** (Angéla) **B. Szabó József** (Sz. Jermini herceg), **Szigethy Andor** (Dödséárd) tavalyról kedves, régi ismerőseink, a kiknek művészte asáta, hogy nem láttuk őket, csak izmosodott s ahik közül különösen **F. Szalontai Ferike** bilincselte le a közhözneséget tenperamentumcs, diszkreten paján játékvál és meleghangú énekével, úgy, hogy egyes jelenetei után percenkig zúgott végig a taps és éljenzés a közepesen telt nézőtérben. A többi szereplők: **Gere Zsiga** (Christál), **Rónai Hermin** (édi Christál), **Barna Mariska** (Szófia) és **Halasz Ilonka** (Hot norin) szintén szép sikerrel faradoztak azon, hogy a rossz újdonságuk valamelyes sikert biztosítsanak,

Vasárnap este hozta meg az első teljesen telt házat, mar mint a páholsortól eltekintve, mely erős házagokat mutatott elfoglaltság dolgában. Bízson szellemes és ötletes vigjátéka, a **Hálókossik ellenőres**, ment, mely meseszövevényben és parbeszédelben sokkal ártatlanabb a gonoss hírenél, de a mellett a szinpadit tehniká minden rafinemáját utáozotba viszi, hogy a teljes sikert biztosítsa. A szereplők közül es estén ki kell emelnünk **Nagy Imrét** (Godfró György) nem a karzatnál hatást vadázó díszkrét s mégis nagyhatású komikumáért, **Markovics Margitot** (László), **Könyves Jánót** (Godfró Alfréd), **Rónai Hormát** (Montpepénne) **Balassit** (Montpepén), **Halasz Ilonkát** (Rozin) és **Turait** (Sarbanó), míg a többiek, ezek közt **Faragó (Sanklér)**, **Szabó (Laborár)** és **Szilágyi Berta** (Sarbanóné) szintén javas tehetségükkel működtek közre az est teljes sikerében, mely alatt a közhözség jófermán hi nem jött a jólsú kaegységéből.

Hétfelő magyar énekes bohóat újdonság, **Heltal Jenő** felvonásos **Bernateja** ment közepesen látogatott nézőtér mellett, mely sokat tapsolt és kaogott különösen a szmzerepat betöltő **Nagy Imre** (dr. Csaiádi Bernat) eleven, sziporkázó játékának. Méltó partnere volt a tarsulat egyik legokoldalább, legtalentumosabb és legintelligensőbb tagja: **Markovics Margit** (Mivra), míg **Herceg Jenőben** (Tunkó Béla) szintén izmos tehetség, hivatott, vérbeli színdést ismertünk meg. **F. Szalontai Ferike** (kabaret-énekesnő) ezúttal szintén elemében volt és újáró: pattant játékvál, éneklével sok megérdemelt zajos tapsot aratott.

Kedden a komoly műzsa vonult föl a szinpadra. Szárdú mester egyik leghatós-

sabb drámáját, **Fedorát** játszották, a elmszerepben **Hadrík Annával**, aki ez estén mutatkozott be először közhözségünknek s ahit — mint nemcsak a vidék, hanem általában hazánk ez idő szerint egyik leghettségesebb drámá művésznőjét nagy hírnév előzött meg, úgy, hogy ajkőzhözség méltán feszült várakozással nésett első itteni debütje elé, amit mutatott az is, hogy a páholsor teljesén megteit. Nos hat, mindjárt kijelenthetjük, hogy a közhözség várakozásában nemcsak nem esatlakozott, hanem **Hadrík Annában** igazi nagy művésstehetséget ismert meg, akinek helye mikamarább a nemzeti szinházban lesz. Alakja, hangjának minden modulációra alkalmas hajékonyasága, nemcs pathosza, a kitőréseiben megnyilatkozó eleméntáris, de nem szinfalhasogató erő, mind olyan művészi kvalitások, melyek **Hadrík Annának** a legjelősebbek között jelölik ki helyét. Kitűnő partnere volt **Könyves Jenő** (Ipanoff Loris), míg **Markovics Margit** (O'ga grónó), **Herceg Jenő** (de Szirio) és a többiek is, kik a darabban kisebb-nagyobb szerepöt játszottak, egytől egyig újból beigazolták kifogastalan összejátékukkal a tarsulat első föllepte után mondott azt az ítéletünket, hogy drámai erőik dolgában ez a tarsulat bizony megallans helyét a fővárosban is és e téren tőle a legjobbat várhatjuk.

Felölés szerkesztő: **BÁNFALVI LAJOS.**
Kiadóhatalajdonos: »Szentes és Vidéke» nyomda.

Halászatijog-bérbeadás.

Gróf Karolyi László úrcsongrádi holt tisztai halászatijogának bérlete ez évben lejárván, ezen jognak újabb hat évre leendő haszonbérbe-adása érdekében felhivatnak az arra reflektálók, hogy es iránti irások ajánlataikat a felgyői uradalmi tisztartósnágnál f. évi október 15 napjáig nyujtsák be,
Felgyő, 1908. szept. hó

2-1 urad. tisztartósnág.

Mielőtt
jövölés-, vagy szándék-, nyilak
K Ö L C S Ö N
íránt intézkedések
kérjen díjtalanul prospektust.
MELLER L. EGYED
BUDÁPEST.
IX. Lóczyai-útca. 7.
Telefon: 1109-1108.
46

